

Araştırma Makalesi / Research Article

**Somut Olmayan Kültürel Miras Araştırmalarında Küresel Trend:
Bibliyometrik Bir Analiz***Global Trend on Research of Intangible Cultural Heritage: A Bibliometric
Analysis*Davut GÜREL ¹

Geliş/Received:28.04.2023

Kabul/Accepted:19.07.2023

Öz

Somut olmayan kültürel miras (SOKÜM), 2003 yılında UNESCO tarafından hazırlanan ve pek çok ülke tarafından imzalanan Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesinden bu yana çok sayıda bilim insanının ilgi alanına giren konulardan biri olmuştur. Bu çalışma, “Somut olmayan kültürel miras (SOKÜM) üzerine yapılan çalışmalarda nasıl bir eğilim görülmektedir?” sorusuna yanıt aramayı amaçlamaktadır. Bu amaca yönelik, sistematik bir literatür taraması yapılmış ve araştırmada nicel bibliyometrik analiz metodu kullanılmıştır. Çalışmada Web of Science (WoS) çekirdek veri tabanından SOKÜM ile ilgili toplam 645 makaleye ulaşılmıştır. Bütün makalelerin bibliyometrik analizi için VOSviewer analiz programı kullanılmıştır. Program aracılığıyla, çalışmaların anahtar kelimeleri ve özetlerinde yer verilen kavramların neler olduğu, en çok atıfa sahip yazarların kimler olduğu, yayınların yıl ve ülke bilgileri gibi özellikler analiz edilmiş ve elde edilen sonuçlar görsel olarak sunulmuştur. Çalışma sonucunda, yazar atıf ve eserlerine ilişkin bir tutarlılığın olmadığı; çalışmaların daha çok kültürel miras, turizm, sürdürülebilirlik, kimlik, otantiklik gibi kavramlarla ilişkili olarak yapıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca 2003 yılından bu yana geçen sürede yapılan araştırmaların sayısında dramatik bir yükselişin olduğu; çalışmaların Çin, İngiltere, ABD, İspanya gibi yüksek gelirli ülkelerde daha fazla yapıldığı ve en fazla yayınlandığı derginin Sustainability, yayıncının ise MDPI olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Somut olmayan kültürel miras, SOKÜM, bibliyometrik analiz, VOSviewer

Abstract

Since the adoption of the Convention for the Safeguarding of Intangible Cultural Heritage by UNESCO in 2003, the topic of Intangible Cultural Heritage (ICH) has garnered significant attention from scholars worldwide. This research aims to explore the prevailing trends in ICH studies through a systematic literature review, and the quantitative bibliometric analysis method was used to achieve this aim. A total of 645 articles pertaining to ICH were identified from the Web of Science (WoS) core database. VOSviewer analysis program was used for the bibliometric analysis of all articles. Through this program, the keywords and the concepts included in their abstracts, the most cited authors, and the year and country information of the publications were analysed, and the results were presented visually. As a result of the study, it was found that there is no consistency regarding author citations and works, and the studies are mostly related to concepts such as cultural heritage, tourism, sustainability, identity, and authenticity. Also, there has been a dramatic increase in the number of studies since 2003; the studies have been done more in high-income countries such as China, England, the USA, and Spain. It has been concluded that the journal in which the studies are published the most is Sustainability, and the publisher is MDPI.

Key Words: Intangible cultural heritage, ICH, bibliometric analysis, VOSviewer

¹ Doç. Dr., Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Bartın-Türkiye. E-posta: gureldavut@gmail.com, ORCID ID:0000-0003-2309-9202

1. GİRİŞ

Somut olmayan kültürel miras (SOKÜM), yeryüzündeki bütün toplumların kültürel kimliklerinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Bu kavram, toplumların geleneklerinden, sahip oldukları bilgi ve deneyimlere kadar geniş bir kültürel birikimi ifade etmektedir. Bu birikim, toplumsal aidiyet bağını güçlendiren ve toplumsal sürekliliği sağlayan halk oyunları, müzik, geleneksel el sanatları, çeşitli ritüeller, inanış biçimleri ve sözlü gelenekler gibi pek çok kültürel unsuru içermektedir. Birleşmiş Milletler (BM) alt kuruluşlarından biri olan Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) bu mirası, toplulukların, grupların ve kimi durumlarda bireylerin, kültürel miraslarının bir parçası olarak tanımladıkları uygulamalar, temsiller, anlatımlar, bilgiler, beceriler ve bunlara ilişkin araçlar, gereçler ve kültürel mekanlar olarak ifade etmektedir (Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi, 2003). Ayrıca, bu tanımlı yaparken de sözlü gelenekler ve anlatımlar, gösteri sanatları; toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şöenler, doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamalar ile el sanatları geleneği olmak üzere beş farklı alandan hareket etmektedir.

SOKÜM yalnızca bir toplumun değil aynı zamanda insanlığın zengin kültürel çeşitliliğinin temelini oluşturan bir unsurdur (Logan, 2007). Kültürel çeşitliliğin hayati bir bileşeni olarak SOKÜM, bir topluluğun sosyal ve kültürel yapısının şekillenmesinde, kültürlerarası iletişimin güçlendirilmesinde ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasında destekleyici bir role sahiptir. Bu nedenle bu mirasın korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması çabaları hemen her toplum için oldukça önemli görülmektedir. Fakat günümüzde özellikle küreselleşme ve onun beslediği kültürel homojenleşme ortamı, modernleşme çabaları ve buna yüklenen anlam SOKÜM'ün korunmasını giderek zorlaştırmakta, bu durum da millî varlığı devam ettirmek adına uluslar için bir varoluş sorunu olarak algılanmaktadır (Kolaç, 2009). Ayrıca, dünyanın hemen her bölgesinde küçük yerleşim yerlerindeki nüfusun büyük kentlere göçü, yeni bir kent kültürü yaratmakta, mevcut geleneklerin devamı üzerinde yıpratıcı bir etkiye sahip olmaktadır. Köyler gibi küçük yerleşim yerlerinin yabancı etkileşiminin daha az olduğu ve değişime daha az tolerans gösterildiği yerler olması nedeniyle buralarda geleneksel özellikler yaşatılabilirken kentlerde bu çok daha zordur (Turhan, 2010). Benzer şekilde teknoloji de doğrudan veya dolaylı olarak kültür değerleri ile çatışma hâline girebilmektedir ve hiçbir kültür bu değişime direnememektedir (Kongar, 2011, s. 29). Bütün bu ve bu gibi nedenlerle SOKÜM'ün korunması ve yaşatılması için ulusal ve uluslararası alanda pek çok çalışma yapılmaktadır. Bununla birlikte, bu koruma için neler yapılması gerektiği de bilimsel olarak hazırlanmış

akademik çalışmalarla ortaya konulmaktadır (Cominelli & Greffe, 2012; McDonough vd., 2017; Ren, 2017; Dagnino vd., 2015).

UNESCO, SOKÜM'ün korunması ve gelecek nesillere aktarılması için uluslararası alanda çalışmalar yapan en önemli kuruluştur. UNESCO öncülüğünde 1972'de *Dünya Kültürel ve Doğal Mirası Koruma Sözleşmesinin* imzalanmasının, 1989'da alınan *Popüler ve Geleneksel Kültürün Korunması Tavsiye Kararının* ve bu amaçla 1994 yılında *İnsanlığın Yaşayan Hazinesi Programının* ilanının, SOKÜM'ün korunması yolunda atılan oldukça önemli adımlar olduğu söylenebilir. 2003 yılında ise *Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi* ile SOKÜM'ün korunması için doğrudan bir sözleşmenin hayata geçirilmesi sağlanmıştır. UNESCO'nun, SOKÜM'e ilişkin koruma kavramı, SOKÜM'ün yaşayabilirliğini güvence altına alma anlamına gelir. Bu da kimlik saptaması, belgeleme, araştırma, muhafaza, geliştirme, güçlendirme ve özellikle okul içi ve okul dışı eğitim araçları ile kuşaktan kuşağa aktarma olduğu kadar bu mirasın farklı alanlarının canlandırılması anlamına gelmektedir (Oğuz, 2008). Ayrıca UNESCO, toplumda somut olmayan kültürel mirasın tanınmasını ve geliştirilmesini sağlamak için formel ve informel eğitime yönelik farkındalık artırıcı ve bilgilendirici programların yapılmasını, okullarda yerel müfredata somut olmayan kültürel miras konularının eklenmesini önemli görmektedir (Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi, 2003). UNESCO'nun Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi genel olarak, kültürel mirası bir süreç ve uygulama olarak gördüğü; kimlik, yaratıcılık, çeşitlilik ve sosyal tercihlerin bir kaynağı olarak tanımladığı, mirasa ve uygulayıcılarına saygıyı geliştirmeyi amaçladığı, kültürel mirasın gelişimi için sanatçıların, uygulayıcıların veya toplumların öncelikli rollerini garanti altına aldığı, nesiller arası geçiş için eğitim öğretime öncelik tanıdığı; doğal, somut ve somut olmayan kültürel miras arasındaki ilişkiyi tanımladığı ve evrensel kabul edilen insan haklarını gözettiği söylenebilir (Aikawa, 2004). Bu açıdan değerlendirildiğinde sözleşmenin misyonunun oldukça geniş kapsamlı olduğu ifade edilebilir.

SOKÜM konusunda literatürde pek çok araştırma yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmaların genel olarak eğitim (Barbara, 2022; Ferrer-Yulfo, 2022; Castro-Calvino, Rodriguez-Medina & Lopez-Facal, 2021; Kong, 2020; Gürel & Çetin, 2020; Gürel & Çetin, 2019a; Gürel & Çetin, 2019b; Wang, 2019; Barghi vd., 2017; Kasapoğlu Akyol, 2015; Çengelci, 2012), folklor (Karabaşa, 2014; Oğuz, 2013; Ulusoy, 2011), antropoloji (Torrealba Alfonso, & Navas Méndez, 2021; Shahab, 2021; Juarez, 2013; Marschall, 2012; Savova, 2009), turizm (Qiu, 2023; Pelit & Türkoğlu, 2019; Esfehni, 2019; Karakul, 2019; Esfehni & Albrecht, 2018;

Sangchumnong & Kozak, (2018; Wang, 2017; Türker & Çelik, 2012; Çetin, 2010) alanında yoğunlaşmakla birlikte pek çok farklı alanda yapıldığı görülmektedir. SOKÜM'ü daha iyi anlamak ve gelecek çalışmalara yönelik bir perspektif oluşturabilmek için bu konuda yapılmış çalışmalardaki eğilimlerin görülmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Konuya ilişkin yapılan literatür taramasında da bu alanda farklı tarama kriterlerinin ve farklı analiz araçlarının kullanıldığı görülmektedir. Bunlar arasında Godinho (2022), Dang vd. (2021), Tavares vd. (2021), Baytok, Boyraz & Başar (2021), Chen, Xue & Dai (2020), Álvarez-García (2019) & Su, Li & Kang (2019) çalışmaları öne çıkmaktadır. Bu çalışmaların farklı yıllarda, farklı kriterler ve CiteSpace analiz programı kullanılarak yapıldığı, bu yönüyle çalışmanın daha güncel ve kapsamlı sonuçlar elde etmesi bakımından söz konusu araştırmalardan farklı olduğu söylenebilir. Böylece çalışmanın, alana katkı sağlayacağı ve sonraki çalışmalara rehber olacağı düşünülmektedir. Araştırmanın amacına istinaden şu sorulara yanıt aranmıştır:

- SOKÜM konusunda en çok esere sahip yazarların atıf ve eser sayıları ne kadardır?
- İncelenen makalelerde en sık kullanılan anahtar kelimeler nelerdir?
- İncelenen makalelerin özet bölümlerinde en sık kullanılan kelimeler nelerdir?
- İncelenen makalelerin yıllara, dergilere ve yayıncılara göre dağılımları nasıldır?
- İncelenen çalışmaların coğrafi dağılımları nasıldır?

2. YÖNTEM

Bu araştırmada keşfedici nicel bibliyometrik analiz metodu kullanılmıştır (Andrés, 2009). Bu metot, çeşitli veri tabanlarından elde edilen büyük hacimlere sahip bilimsel verilen işlenmesi, haritalanması ve yüksek araştırma etkisi oluşturma amaçlarına hizmet eder (Hallinger ve Kovacevic, 2019; Donthu vd., 2021). Ayrıca, makale ve dergilerin performansını, çeşitli iş birliği modellerini ve araştırmalarda oluşan eğilimleri, belirli bir konu alanının mevcut literatürdeki entelektüel yapısını keşfetmek amaçları için de bilim insanları tarafından kullanılan bir metottur (Donthu vd., 2021, p. 285). Bibliyometrik metodoloji, pek çok bilim insanının çok sayıda araştırma raporunun sonuçlarını anlamasında oldukça önemli görülmektedir (Ellegaard, 2018). Bu yöntemle belirli bir konu alanındaki araştırmaların yıllara göre dağılımları, araştırmalarda kullanılan anahtar kavramlar, yazar sayıları ve yazarların ülkeleri, bir yazarın aynı konudaki yayın sayısı, atıfları gibi pek çok bilgiyi araştırmacılara görselleştirerek sunan bir metot olarak öne çıkmaktadır. Bu araştırmada da bibliyometrik yöntem ve betimleyici analizler kullanılarak somut olmayan kültürel miras alanında yapılmış çalışmalardaki eğilimlerin neler olduğu sistematik olarak değerlendirilmiştir.

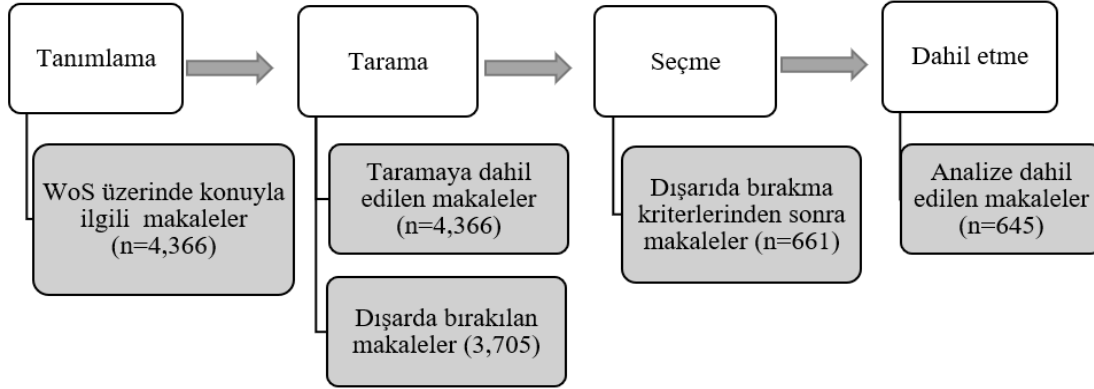
2.1. Araştırma Stratejisi ve Verilerin Toplanması

Bibliyometrik çalışmaların ilk adımı, çalışmanın kapsamı ve amacının tanımlanmasıdır. Bu çalışmaların bir araştırma alanı veya konusunda yapılan çalışmaların geriye dönük olarak incelenmesini içermesi gerektiği ifade edilmektedir (Donthu vd., 2021). Somut olmayan kültürel miras alanında 20 yıllık süreçte oluşan küresel trendleri ortaya çıkarmayı amaçlayan bu çalışmada, sistematik literatür taraması ve bibliyometrik analiz kullanılmıştır. Çalışmada ilgili araştırmaların seçiminde pek çok farklı kriter kullanılmıştır. Öncelikle Web of Science (WoS) Core Collection veri tabanında 09-11 Şubat 2023 tarihlerinde belirli kriterler kullanılarak tarama yapılmıştır. Tarama yapılırken WoS veri tabanında arama satırına “intangible cultural heritage”, “intangible heritage” ve “ICH” yazılmış ve Language: English, Document Types: Article, Timespan: 2003-2022, Indexes: Social Sciences Citation Index (SSCI), Emerging Sources citation Index (ESCI) ve Arts & Humanities Citation Index (A&HCI), Open Access: All Open Access kriterleri uygulanarak tarama yapılmıştır. Tarama sonucunda “intangible cultural heritage” ve “intangible heritage” anahtar kavramlarını içeren 2003-2022 yılları arasında İngilizce yayınlanmış SSCI, A&HCI ve ESCI indeksli toplam 645 çalışmaya ulaşılmıştır.

Dışarıda bırakma ve dâhil etme kriterleri, doğrudan somut olmayan kültürel miras konusunda yayınlanmış yalnızca bilimsel makalelerdeki somut olmayan kültürel miras sözleşmesinin imzalandığı yıl olan 2003 yılından bu yana ortaya çıkan eğilimleri görmek için oluşturulmuştur. İncelenen makale sayısında değişiklik olmaması içi erken görünümde olan makaleler de kapsam dışı bırakılmıştır.

Tablo 1. Makalelerin seçiminde kullanılan kriterler

Dahil etme kriterleri	Dışarıda bırakma kriterleri
“Intangible cultural heritage” or “intangible heritage” anahtar kavramlarını içeren çalışmalar	2003 öncesinde ve 2023 sonrasında yapılan çalışmalar.
WoS’ta listelenen makalelerdir. SSCI, ESCI ve A&HCI indekslerinde indekslenir. İngilizce dilinde yazılmıştır. 2003-2023 yıllarında yayınlanmıştır.	Erken görünümde olan makaleler. Bildiri metinleri.

Şekil 1. İncelenen makalelerin taranması ve tanımlanması adımları

Şekilde gösterildiği üzere, verilerin toplanması sürecinde ilk olarak WoS veri tabanında yer alan arama satırına “Intangible cultural heritage”, “intangible heritage” and “ICH” anahtar kavramları girilmiş sonrasında ise araştırma alanında “topic” (searches title, abstract, author keywords, and Keywords Plus), seçilerek bir tarama yapılmış ve yapılan tarama sonucunda toplam 4.366 çalışmaya ulaşılmıştır. Sonraki aşamada Tablo 1’de yer verilen dâhil etme kriterlerinin uygulanması sonucunda 661 çalışmaya ulaşılmıştır. Bu çalışmaların 16’sı Early Access olduğundan bu çalışmalar da kapsam dışında bırakılarak nihayetinde 645 çalışma araştırmaya dâhil edilmiştir. Ulaşılan bütün çalışmalar WoS üzerinden “Tab Delimited File” kullanılarak dışa aktarılmış (Export) ve veri analizinde kullanılacak olan veri seti oluşturulmuştur.

2.2. Verilerin Analizi

WoS veri tabanından elde edilen verilerin analizi için 1.6.19.0 versiyonuna sahip VOSviewer yazılımı kullanılmıştır. VOSviewer; dergileri, araştırmacıları, makaleleri, atıfları ve ortak alıntılar veya ortak yazarlıklar gibi bibliyometrik ağları oluşturmak ve bunları görselleştirmek amacıyla (Van Eck & Waltman, 2010) Nees Jan van Eck & Ludo Waltman tarafından geliştirilmiş bir yazılımdır. Ayrıca bu yazılım, bilimsel literatür üzerinden metin madenciliğine de olanak sağlamaktadır. Bu çalışmada WoS tarafından indekslenen ve araştırma konusu kapsamında ulaşılan makalelere ilişkin verileri görselleştirmek, bunlar arasındaki ağları görebilmek ve anahtar sözcükleri bibliyometrik açıdan analiz ederek ortak ilgi alanlarını görebilmek için VOSviewer kullanılmıştır.

2.3. Etik Kurul Onayı

Bu araştırmanın kavramsal çerçevesinin hazırlanması, verilerin toplanması, verilerin analizi ve yorumlanması aşamalarının tamamında etik kurallara uygun hareket edilmiştir. Karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde ANKAD Dergisi Yayın Kurulunun hiçbir sorumluluğu bulunmamaktadır. Tüm sorumluluk yazarlara aittir. Bu çalışmanın ANKAD Dergisi dışında herhangi bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt ederim. Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Araştırmada kamuya açık bir kaynak olan WoS veri tabanında yer alan makaleler taranarak *doküman analizi* tekniği kullanıldığı için etik kurul izni gerektirmemektedir.

3. BULGULAR

Çalışmada ulaşılan bulgular, bu bölümde araştırma sorularına göre izlenen bir sıra ile sunulmuş ve yorumlanmıştır.

3.1. Yazar Atıf ve Eser Analizi

Somut olmayan kültürel miras konusunda eserleri bulunan toplam 1641 yazardan en fazla atıf alan ilk 10 yazar ve bu yazarların eser ve atıf sayıları incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda ulaşılan veriler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. En çok atıf alan yazar, atıf ve eser sayıları

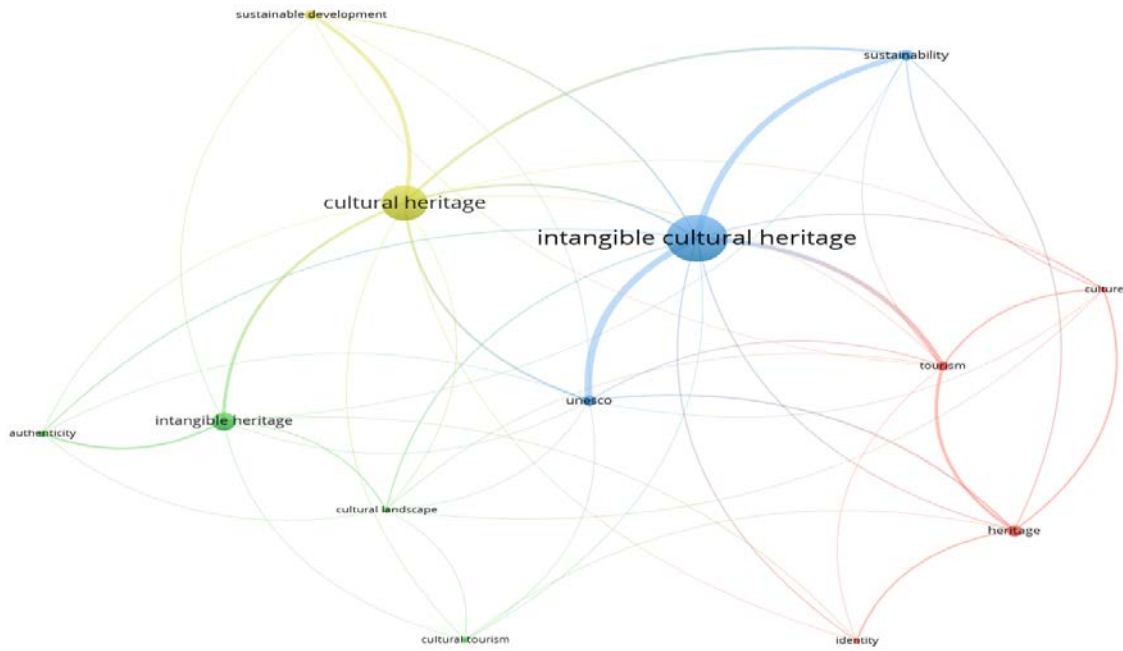
En çok atıf alan yazarlar	Atıf sayısı	Eser sayısı
Bottero, M.	216	9
Lo Iacono, V.	213	2
Lenzerini, F.	154	4
Fredheim, L. H.	148	3
Mu, Z.	101	8
Banfi, F.	65	2
Nahuelhual, L.	60	1
Ross, D.	55	1
Lixinski, L.	46	1
Qui, Q.	42	3
Lahdesmaki, T.	41	2

*Çok yazarlı çalışmalarda yalnızca ilk yazar verilmiştir.

Tablo 2’de görüldüğü üzere somut olmayan kültürel miras konusunda en fazla eser sahibi olan yazar, en çok atfa da sahiptir. Bununla birlikte bu durum sadece ilk yazar için geçerli olup diğer yazarların eser sayıları ile aldıkları atıf sayıları arasında doğrudan bir orantı bulunmamaktadır.

3.2. Makalelerde En Sık Kullanılan Anahtar Kelimeler

Çalışmalarda geçen toplam 2 bin 309 anahtar kelimeye ulaşılmıştır. Bu kelimeler arasında en çok kullanılan kelimelerin hangileri olduğunun görülebilmesi için bir kelimenin bütün makalelerde en az 10 kez kullanılmış olması kriteri uygulanmış ve böylece 13 anahtar kelime listelenmiştir. Bunlardan intangible cultural heritage² (f=115), cultural heritage (f=87), intangible heritage (f=45), heritage (f=29), UNESCO (f=27), sustainability (f=27), tourism (f=22), sustainable development (f=22), authenticity (f=16), cultural tourism (f=15), cultural landscape (f=14), culture (f=12), identity (f=12). Bu kelimeler ve aralarındaki ilişki Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 2. Çalışmalarda en çok yer verilen anahtar kelimeler

Şekil 2’de gösterildiği gibi incelenen kavramlar ilişkilerine göre 4 farklı kümede toplanmıştır. Birinci kümede “culture”, “heritage”, identity” ve “tourism” kavramları; ikinci kümede “authenticity”, cultural landscape”, “cultural tourism” ve “intangible heritage” kavramları; üçüncü kümede “intangible cultural heritage”, “sustainability” ve “UNESCO” kavramları; dördüncü kümede ise “cultural heritage” ve “sustainable development” kavramlarının yer aldığı

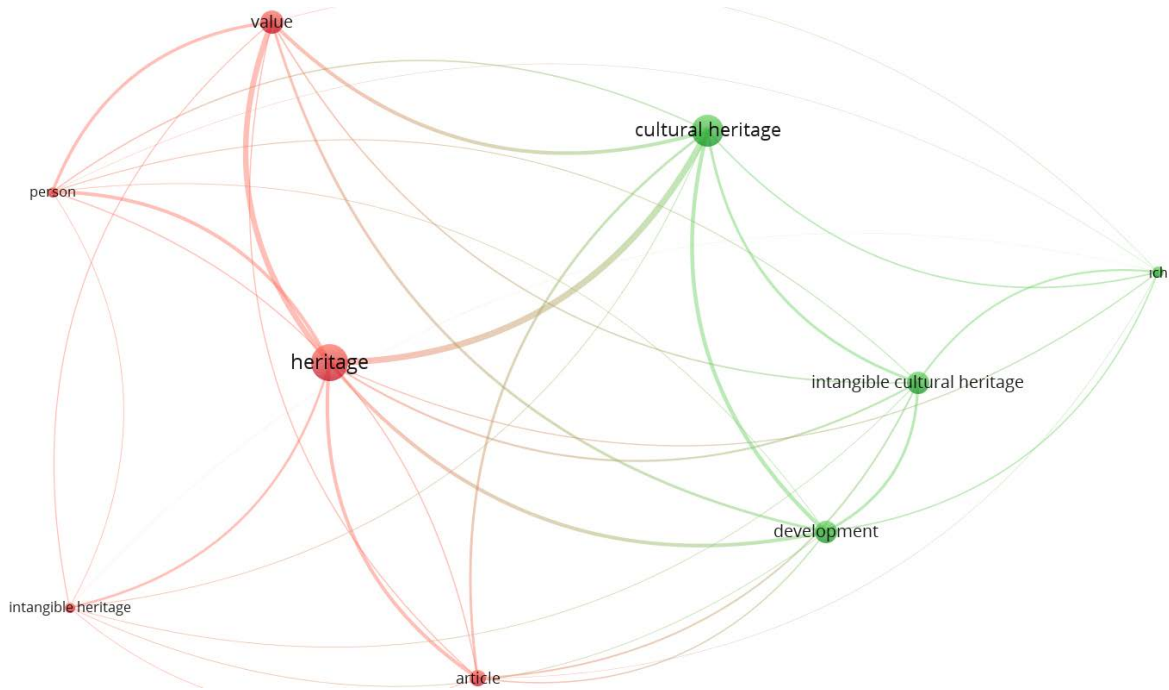
² Makalede yer alan İngilizce bazı kelimelerin Türkçe karşılıkları liste halinde ek olarak verilmiştir.

görülmektedir. Bu kavramların birbiri ile ilişkilerine bakıldığında ise “intangible cultural heritage” kavramının “tourism”, “sustainability”, “UNESCO” ve “cultural heritage” kavramları ile güçlü bir ilişki içinde oldukları, diğer bir ifade ile bir çalışmada birlikte yer alma ihtimallerinin daha fazla olduğu söylenebilir.

3.3. Makalelerin Özet Bölümlerinde En Sık Kullanılan Kelimeler

Özetlerde geçen toplam 14 bin 946 kavramdan sıklıkla kullanılanların belirlenebilmesi için bir kavramın en az 100 kez kullanılmış olması kriteri uygulanmış ve böylece 19 kavrama ulaşılmıştır. Bu kavramlardan da %60 ve üzerinde bir oranla birbiri ile ilişkili olan 11 kavram listelenmiş, listelenen bu kavramlar arasında yer alan ve çalışılan konudan bağımsız olarak hemen her çalışmanın özet bölümlerinde sıklıkla yer alan “paper” ve “study” kavramları çıkarılarak 9 kavrama ulaşılmış ve Şekil 3’te görselleştirilerek sunulmuştur. Ulaşılan kavramlar frekanslarına göre şöyle sıralanmaktadır: heritage (f=516), cultural heritage (f=442), value (f=322), intangible cultural heritage (f=314), development (f=314), article (f=227), ICH (f=166), person (f=154) ve intangible heritage (f=145).

Şekil 3. Çalışmaların özetlerinde en sık kullanılan kavramlar

Araştırma kapsamında incelenen çalışmaların özet bölümlerinde en fazla yer verilen kavramlar ve bunlar arasındaki ilişkiye yönelik hazırlanan Şekil 3’te gösterildiği üzere somut olmayan kültürel miras konusunda hazırlanan çalışmaların iki kümede toplanmaktadır. Birinci kümede “article”, “heritage”, “intangible heritage”, “person” ve “value” kavramlarının; ikinci kümede

ise “cultural heritage”, “development”, “ICH” ve “intangible cultural heritage” kavramlarının birbiri ile %60 ve üzerinde bir ilişki içinde olduğu görülmektedir. Özellikle kümeler arası ilişkide “heritage” kavramının şekilde yer alan tüm kavramlarla bir ilişkisinin olduğu görülse de “cultural heritage” ve “value” kavramları ile diğer kavramlara göre daha yüksek bir oranla birlikte kullanıldığı söylenebilir.

3.4. İncelenen Makalelerin Yayınlanma Bilgileri

3.4.1. Yayınların yıllara göre dağılımları

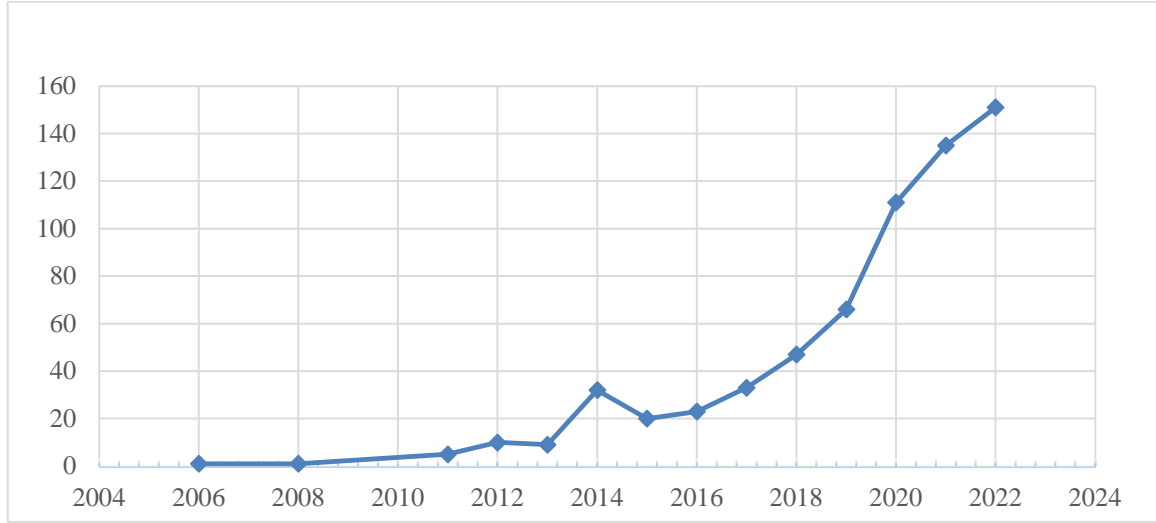
Araştırma kapsamında incelenen çalışmaların yıllara göre dağılımları Tablo 3’te frekans ve yüzde olarak gösterilmiştir.

Tablo 3. Yayınların yıllara göre dağılımı

Yıllar	Yayın Sayısı (f)	%
2022	151	23,4
2021	135	20,9
2020	111	17,2
2019	66	10,2
2018	47	7,3
2017	33	5,1
2014	32	5,0
2016	23	3,6
2015	20	3,1
2012	10	1,6
2013	9	1,4
2011	5	0,8
2010	1	0,2
2008	1	0,2
2006	1	0,2
Toplam	645	100

Tablo 3’te görüldüğü üzere en fazla yayının yapıldığı yıl toplam 151 (%23,4) yayımla 2022’dir. 2017 yılından sonra yapılan yayınların sayısında sürekli bir artış görülürken önceki yıllarda bu sayılarda azalma ve artışlar yıllardan etkilenmemiştir. 2014 yılında yapılan yayın sayısının 2015 ve 2016 yıllarından, 2012 yılı yayın sayısı da 2013 yılından fazladır. Tablodan hareketle 2007, 2009 yıllarında ve *somut olmayan kültürel miras sözleşmesinin* imzalandığı, 2003 yılından 2006 yılına kadar da araştırma kriterlerine uygun bir yayının olmadığı görülmektedir.

Ayrıca, Tablo 2’de yer alan verilere göre çalışma sayılarındaki en büyük oransal artışın 2019 ile 2020 yılları arasında olduğu anlaşılmaktadır. Çalışmaların yıllara göre dağılımlarındaki değişim Şekil 4’te daha iyi görülebilmektedir.

Şekil 4. Makalelerin yıllara göre sayısal değişimi

3.4.2. Dergiler ve yayıncı bilgileri

Araştırma kapsamında incelenen çalışmaların en fazla yayımlandığı akademik dergiler ve yayıncı bilgileri Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. En çok yayın yapılan 10 dergi ve yayıncı bilgileri

No	Dergi adı	Yayın sayısı (f)	%	Yayıncı	Yayın sayısı (f)	%
1	Sustainability	119	21	Mdpi	217	25
2	Heritage	40	7	Taylor & Francis	89	10
3	International Journal of Heritage Studies	38	7	Springer Nature	28	3
4	Land	19	3	Elsevier	23	3
5	Ethnologies	17	3	Frontiers Media Sa.	18	2
6	Frontiers in Psychology	13	2	Sage	18	2
7	Heritage Science	10	2	Folklore Studies Assoc. Canada	17	2
8	International Journal of Cultural Property	10	2	Cambridge Univ. Press.	12	1
9	Folklore Electronic Journal of Folklore	9	2	Estonian Literary Museum	9	1
10	Religions	8	1	Hindawi Publishing Group	9	1
	Toplam	283	100	Toplam	440	100

Tablo 4’te görüldüğü gibi araştırma konusu kapsamında en fazla yayının yapıldığı derginin “Sustainability” olduğu, en fazla yayın yapılan yayıncının ise “Sustainability” dergisini de bünyesinde barındıran “Mdpi” grubu olduğu görülmektedir. Aynı yayıncı, ikinci en fazla yayın yapılan dergi olan “Heritage” dergisine, “Land” ve “Religions” dergilerine de sahiptir. Bu yayıncının Tablo 3’te yer alan ilk on derginin ve toplamda yapılan yayın sayısının neredeyse yarısına sahip olduğu görülmektedir.

3.5. İncelenen Makalelerin Coğrafi Dağılımları

Araştırma kapsamında incelenen çalışmaların ülke ve kıtalara göre dağılımları Şekil 5’te verilmiştir. Buna göre en fazla yayın yapılan kıtanın Avrupa (f=487) olduğu Asya (f=227) kıtasının da onu takip ettiği görülmektedir. Ükelere bakıldığında ise en fazla yayın yapılan ülkelerin Çin (f=100), İngiltere (f=93), İspanya (f=74), İtalya (=52) ve Amerika Birleşik Devletleri (ABD) (f=34) olduğu görülmektedir.

Asya (227)	Avrupa (487)	K. Amerika (50)	G. Amerika (21)	Afrika (16)	Okyanusya (42)		
☐ Çin (100)	☐ Ukrayna (3)	☐ İngiltere (93)	☐ Çekya (8)	☐ A.B.D. (34)	☐ Brezilya (7)	☐ Mısır (5)	☐ Avustralya (28)
☐ Türkiye (19)	☐ Vietnam (3)	☐ İspanya (74)	☐ İrlanda (7)	☐ Kanada (11)	☐ Şili (6)	☐ G. Afrika (4)	☐ Yeni Zelanda (7)
☐ Malezya (17)	☐ Kazakistan (2)	☐ İtalya (52)	☐ Letonya (7)	☐ Meksika (3)	☐ Arjantin (2)	☐ Nijerya (3)	☐ Endonezya (6)
☐ G. Kore (13)	☐ Bahreyn (1)	☐ Yunanistan (27)	☐ İsveç (7)	☐ Küba (1)	☐ Kolombiya (2)	☐ Botsivana (1)	☐ Fiji (1)
☐ Tayvan (13)	☐ Brunei (1)	☐ Hollanda (21)	☐ Hırvatistan (6)	☐ Haiti (1)	☐ Ekvador (2)	☐ Gana (1)	
☐ Japonya (11)	☐ Irak (1)	☐ Polonya (20)	☐ Danimarka (6)		☐ Peru (2)	☐ Fas (1)	
☐ Rusya (9)	☐ Lübnan (1)	☐ Fransa (19)	☐ Avusturya (5)			☐ Tanzanya (1)	
☐ Ürdün (5)	☐ Pakistan (1)	☐ Portekiz (19)	☐ K. İrlanda (5)				
☐ İsrail (4)	☐ S. Arabistan (1)	☐ Almanya (18)	☐ Galler (5)				
☐ Kıbrıs (3)	☐ Singapur (1)	☐ Romanya (14)	☐ Macaristan (4)				
☐ Hindistan (3)	☐ Tayland (1)	☐ İskoçya (12)	☐ Belçika (3)				
☐ İran (3)	☐ B.A.E. (1)	☐ Finlandiya (11)	☐ Bosna Hersek (3)				
		☐ İsviçre (10)	☐ Litvanya (3)				
		☐ Estonya (9)	☐ Sırbistan (3)				
		☐ Norveç (9)	☐ Slovakya (2)				
			☐ Slovenya (2)				
			☐ Bulgaristan (1)				
			☐ İzlanda (1)				
			☐ Malta (1)				

Şekil 5. Makalelerin coğrafi dağılımları

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırmada SOKÜM konusunda yapılan çalışmalarla oluşan eğilimin ne olduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışmada elde edilen verilerin analizleri sonucunda 2003 yılından 2022 yılına kadar yayımlanan makale sayısında genel olarak bir artış eğilimi olduğu; özellikle de 2019, 2020 ve 2022 yıllarında bu artışın geçmiş yıllara oranla çok daha fazla olduğu görülmüştür. Bu bulgu, daha önce Godinho (2022), Tavares vd. (2021), Chen, Xue & Dai (2020), Álvarez-García (2019) & Su vd. (2017), tarafından yapılan çalışmalarla da desteklenmektedir. Dang vd.’nin (2021) Çince de taranan makaleleri inceledikleri araştırmada ise çalışmaların yıllarında genel olarak artma eğilimi olsa da inişli çıkışlı bir süreç yaşandığı

görülmüştür. Benzer şekilde konuyla ilgili en çok atıf alan yazarların eserlerinin yıl ve inceledikleri konulara bağlı olarak atıf sayıları sürekli değişse de öne çıkan bazı yazarların daha önceki çalışmalarda öne çıkan yazarlarla (Dang vd., 2021; Su, Li & Kang, 2019) benzer olduğu söylenebilir.

En fazla yayın yapılan dergilere ilişkin bulguların daha önceki çalışmalarla benzer ve farklı yönleri olduğu görülmüştür. Mevcut çalışmada en çok yayın yapılan dergi “Sustainability” dergisi olurken Chen, Xue & Dai (2020) tarafından yapılan çalışmada “Museum International” dergisi olmuştur. Bununla birlikte en çok yayın yapılan dergilerin genel olarak benzer dergilerden oluştuğu söylenebilir. Bu durum dergileri yayınlayan yayıncılar için de geçerlidir. En çok yayının yer aldığı dergilerin MDPI grubunda olduğu görülmüştür. Onu da sırayla Taylor & Francis, Springer Nature, Elsevier gibi yayıncılar izlemektedir. Bu verilerin sonraki çalışmalarla veya herhangi bir derginin indeks dışı bırakılması ile zaman içinde değişebileceği göz ardı edilmemelidir. Ayrıca Álvarez-García'nın (2019) çalışmalarında görüldüğü gibi farklı veri tabanlarında yer alan çalışmaların da araştırma kapsamına alınması ile bu sıralamalar değişebilmektedir.

En çok yayının yapıldığı ülkelere ilişkin bulgular incelendiğinde ulaşılan sonuçların daha önceki çalışmalar tarafından da desteklendiği söylenebilir. Mevcut çalışmada en çok yayının Çin, İngiltere, İspanya, İtalya, ABD, Avustralya, Yunanistan, Türkiye gibi ülkeler olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ülkelerin sırlaması ve yayın sayıları farklı olmakla birlikte daha önce farklı çalışmalar tarafından ortaya konulan bilgilerin de bu bulguları destekler nitelikte olduğu söylenebilir (Chen, Xue & Dai, 2020; Álvarez-García, 2019; Su, Li & Kang, 2019). Ayrıca, ülkelerin sahip oldukları yayın sayısından hareketle diğer çalışmalardan farklı olarak toplam yayın sayılarının kıtasal dağılımlarının incelendiği bu çalışmada en çok yayının Asya kıtasında, en az yayının ise Afrika kıtasında yapıldığı görülmüştür. Ülkelerin ve kıtaların yayın sayılarının farklı olmasına dayalı bu sonuç değerlendirilirken akademisyen üretkenliği, üniversite olanakları, yayınların yapıldığı dergi ve indeksler gibi pek çok farklı özellikten etkilenildiği unutulmamalıdır. Bununla birlikte konuyla ilgili bazı ülkelerin daha az çalışmaya sahip olması bu konuda yeterince çaba göstermedikleri şeklinde de yorumlanabilir (Su vd., 2019).

Çalışmada elde edilen diğer bir bulguya göre, incelenen makalelerde yüksek sıklığa sahip anahtar kelimeler “intangible cultural heritage”, “cultural heritage”, “intangible heritage”, “heritage”, “UNESCO”, “sustainability”, “tourism”, “sustainable development”, “authenticity”, “cultural tourism”, “cultural landscape”, “culture” ve “identity” kavramlarıdır. Bu kavramların doğası gereği SOKÜM ile ilişkili olduğu ifade edilebilir. Daha önceki

çalışmalarda da anahtar kelimelerin sıklık derecesi değişmekle birlikte benzer anahtar kelimelere yer verildiği görülmektedir. Su, Li & Kang (2019) çalışmasında anahtar kelimeleri sıklığına göre sıralamış ve mevcut çalışmadan farklı olarak ve “China”, “politics”, “tradition”, “memory”, “management” kelimelerini sıklıkla kullanılan kelimeler olarak ortaya koymuştur. “Intangible cultural heritage”, “cultural heritage”, “intangible heritage”, “heritage”, “UNESCO”, “tourism”, “culture”, “identity” kelimeleri ise benzerdir. “Sustainability” ve “cultural landscape” anahtar kelimeleri ise mevcut çalışmanın Su, Li & Kang (2019) çalışmalarında yer verilmeyen anahtar kelimelerden olduğu görülmektedir. Dang vd. (2021) çalışmalarında daha fazla anahtar kelimeyi SOKÜM ile ilişkili olarak ortaya koymalarına rağmen “ICH preservation”, “centrality”, “inheritors”, “ethnic minority”, “tourism development”, ve “productive protection” anahtar kelimelerini en sık kullanılan anahtar kelimeler olarak ifade edilmiştir. Bu kelimeler mevcut çalışmada elde edilenlerden farklılık gösterse de diğer anahtar kelimelerle birçoğu benzerdir. Chen, Xue & Dai'nin (2020) çalışmalarında inceledikleri makalelerde en sık kullanılan ilk 10 anahtar kelime listelenmiş ve bu kelimelerden 9'unun mevcut çalışmayla uyumlu olduğu, yalnızca “management” kelimesinin farklı olduğu görülmüştür. Godinho'nun (2022) çalışmasında ise “preservation”, “protection” ve “conservation” en sık kullanılan kelimelerken diğer kelimeler ise genel olarak aynıdır. Bütün bulgulardan hareketle SOKÜM konusunda yapılan çalışmaların amaç ve kapsamlarının farklı olmasından kaynaklı çeşitli anahtar kelimelere sahip olsalar da genel olarak “tradition”, “intangible cultural heritage”, “cultural heritage”, “intangible heritage”, “heritage”, “UNESCO”, “tourism”, “culture”, “identity”, “sustainability”, “preservation” anahtar kelimeleri etrafında gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılabilir.

Çalışmanın bir başka bulgusu, özetlerde geçen ve %60 ve üzerinde bir oranla birbiri ile ilişkili kavramların sırayla “heritage”, “cultural heritage”, “value”, “intangible cultural heritage”, “development”, “article”, “ICH”, “person” ve “intangible heritage” kavramlarına yönelik bulgudur. Bu kavramların önemli bir kısmının makalelerde kullanılan anahtar kelimelerle aynı olduğu söylenebilir. Bu bulgu daha önce yapılmış çalışmaların bulguları ile kıyaslandığında farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Baytok, Boyraz & Başar (2021) tarafından Türkçe tezler üzerinden yapılan bir çalışmada araştırma kapsamında incelenen çalışmaların başlıklarında en sık kullanılan kavramlar incelenmiş ve burada ulaşılan bulguların mevcut çalışmada ulaşılan bulgulardan önemli derecede farklı olduğu görülmüştür. Benzer şekilde Tavares vd. (2021) araştırmalarında çok sayıda kavram üzerinden çalışmalarını tanımladıklarından SOKÜM ile ilişkili inceledikleri metinlerde geçen farklı kavramlara

ulaşmışlardır. Bu yönüyle mevcut çalışmanın özet kısımlarında geçen kelimelerden çok az bir bölümü Tavares vd.'nin (2021) çalışmalarında elde ettikleri ile benzerlik göstermektedir. Çalışmalarda ortaya çıkan farklılıkların çeşitli sebepleri olsa da en önemli nedenin, araştırmacıların çalışmalarında kullandıkları kriterler olduğu düşünülmektedir.

Çalışmada elde edilen veriler, WoS veri tabanından elde edilen nispeten dar kapsamlı verilerdir. Bu veri tabanında bulunmayan çok sayıda akademik derginin olduğu, dergilerde yayımlanan makalelerin kapsam dışında kaldığı, bu nedenle de ulaşılan verilerden elde edilen sonuçların geneli temsil etmesi adına önemli bir sınırlılığı bulunmaktadır. Bu noktadan hareketle daha nesnel bir sonuç elde edilebilmesi için farklı indeksler ve veri tabanlarında yer alan çalışmaların incelendiği araştırmaların yapılması veya farklı çalışmaların sonuçlarının karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Aikawa, N. (2004). An historical overview of the preparation of the UNESCO International Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage. *Museum international*, 56(1-2), 137-149. <https://doi.org/10.1111/j.1350-0775.2004.00468.x>
- Álvarez-García, J., Maldonado-Erazo, C. P., Del Río-Rama, M. D. L. C., & Castellano-Álvarez, F. J. (2019). Cultural heritage and tourism basis for regional development: mapping of scientific coverage. *Sustainability*, 11(21), 6034. <https://doi.org/10.3390/su11216034>
- Andrés, A. (2009). *Measuring academic research: How to undertake a bibliometric study*. Chandos Publishing.
- Barbara J. (2022). Re-live history: An immersive virtual reality learning experience of prehistoric intangible cultural heritage. *Front. Educ.* 7:1032108. <https://doi.org/10.3389/educ.2022.1032108>
- Barghi, R., Zakaria, Z., Hamzah, A., & Hashim, N. H. (2017). Heritage education in the primary school standard curriculum of Malaysia. *Teaching and Teacher Education*, 61, 124-131. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2016.10.012>
- Baytok, A., Boyraz, M. & Başar, B. (2021). Somut olmayan kültürel miras konulu bilimsel yayınların veri görselleştirme tekniği ile bibliyometrik analizi. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 246-262. <https://doi.org/10.32572/guntad.907746>
- Castro-Calviño, L., Rodríguez-Medina, J., & López-Facal, R. (2021). Educación patrimonial para una ciudadanía participativa. Evaluación de resultados de aprendizaje del alumnado en el programa Patrimonializarte. *Revista Electrónica Interuniversitaria de Formación del Profesorado*, 24(1). <https://doi.org/10.6018/reifop.444881>
- Çetin, T. (2010). Cumalıkızık köyünde kültürel miras ve turizm algısı. *Milli Folklor*, 11(87), 181-190.
- Dang, Q., Luo, Z., Ouyang, C., Wang, L., & Xie, M. (2021). Intangible cultural heritage in China: a visual analysis of research hotspots, frontiers, and trends using citeSpace. *Sustainability*, 13(17), 9865. <https://doi.org/10.3390/su13179865>

- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 133, 285-296. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070>
- Esfehani, M. H. (2019). *Intangible cultural heritage in tourism strategy. in experiencing persian heritage*. Emerald Publishing Limited.
- Esfehani, M. H., & Albrecht, J. N. (2018). Roles of intangible cultural heritage in tourism in natural protected areas. *Journal of heritage tourism*, 13(1), 15-29. <https://doi.org/10.1080/1743873X.2016.1245735>
- Ferrer-Yulfo, A. (2022). Transforming museum education through intangible cultural heritage. *Journal of Museum Education*, 47(3), 319-330. <https://doi.org/10.1080/10598650.2022.2080966>
- Godinho, F. C. M. (2022). *Trends in the scientific production on intangible cultural heritage, a bibliometric analysis*. [Doctoral dissertation]. Universidade Nova de Lisboa.
- Güngör, E. (2011). *Kültürü Değişmesi ve milliyetçilik*. (17. Baskı). Ötüken Neşriyat A.Ş.
- Gürel, D., & Çetin, T. (2018). Sosyal bilgiler dersi ve kültür aktarımında edindiği rol üzerine bir inceleme. *AJELI-Anatolian Journal of Educational Leadership and Instruction*, 6(2), 22-40. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ajeli/issue/41881/474998>
- Gürel, D., & Çetin, T. (2019a). Intangible cultural heritage attitude scale: validity and reliability study. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 8(1), 82-102. <https://doi.org/10.14686/buefad.465604>
- Gürel, D., & Çetin, T. (2019b). A qualitative study on the opinions of 7th grade students on intangible cultural heritage. *Review of International Geographical Education Online*, 9(1), 36-62. <https://doi.org/10.33403/rigeo.573470>
- Hallinger, P., & Kovačević, J. (2019). A bibliometric review of research on educational administration: Science mapping the literature, 1960 to 2018. *Review of Educational Research*, 89(3), 335-369, <https://doi.org/10.3102/0034654319830380>
- Juarez, G. F. (2013). The " Tio" is deaf: The Bolivian miners and the intangible cultural heritage. *Aibr-Revista de Antropologia Iberoamericana*, 8(3), 303-322.
- Karabaşa, S. (2014). Uygulamaları açısından somut olmayan kültürel miras ve folklor. *Folklor/Edebiyat*, 20(80), 99-105.
- Karakul, Ö. (2019). The effects of tourism on traditional craftsmanship for the sustainable development of historic environments. *European Journal of Sustainable Development*, 8(4), 380-380. <https://doi.org/10.14207/ejsd.2019.v8n4p380>
- Kasapoğlu Akyol, P. (2015). *Somut olmayan kültürel miras (SOKÜM) ve eğitim: Halk Kültürü Dersi örneği*. [Doctoral dissertation]. Hacettepe University.
- Kolaç, E. (2009). Somut olmayan kültürel mirası koruma, bilinç ve duyarlılık oluşturmada Türkçe eğitiminin önemi. *Milli Folklor*, 82(21), 19-31.
- Kong, F. (2020). Application of artificial intelligence in modern art teaching. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (iJET)*, 15(13), 238-251. Retrieved from <https://www.learntechlib.org/p/217610/>
- Logan, W. S. (2007). Closing Pandora's box: human rights conundrums in cultural heritage protection. In H. Silverman & D.F. Ruggles (Eds.), *Cultural heritage and human rights* (pp. 33-52). Springer New York.

- Marschall, S. (2012). Memory and identity in South Africa: Contradictions and ambiguities in the process of post-apartheid memorialization. *Visual Anthropology*, 25(3), 189-204. <https://doi.org/10.1080/08949468.2012.665335>
- Oğuz, M. Ö. (2008). *Çağdaş kentün kültürü ve somut olmayan kültürel miras*. Türkiye Bilimler Akademisi.
- Oğuz, M. Ö. (2013). Terim olarak somut olmayan kültürel miras. *Milli Folklor*, 25(100), 5-13.
- Pelit, E., & Türkoğlu, T. (2019). Somut olmayan kültürel miras değerlerinin turizme yansımaları ebru sanatı üzerine bir inceleme. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 101-118. <https://doi.org/10.32572/guntad.463910>
- Qiu, Q. (2023). Identifying the role of intangible cultural heritage in distinguishing cities: A social media study of heritage, place, and sense in Guangzhou, China. *Journal of Destination Marketing & Management*, 27, 100764. <https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2023.100764>
- Sangchumnong, A., & Kozak, M. (2018). Sustainable cultural heritage tourism at ban Wangka Village, Thailand. *Anatolia*, 29(2), 183-193. <https://doi.org/10.1080/13032917.2017.1414435>
- Savova, N. D. (2009). Heritage Kinaesthetics: Local Constructivism and UNESCO's Intangible-Tangible Politics at a "Favela" Museum. *Anthropological Quarterly*, 547-585. Retrieved from <https://www.jstor.org/stable/25488282>
- Shahab, S. (2021). Crafting displacement: Reconfigurations of heritage among Syrian artisans in Amman. *Journal of Material Culture*, 26(4), 382-402. <https://doi.org/10.1177/13591835211042495>
- Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi (2003). *Resmî Gazete: Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi*. Retrieved form: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/03/20060311-2-1.pdf>
- Su, X., Li, X., & Kang, Y. (2019). A Bibliometric Analysis of Research on Intangible Cultural Heritage Using CiteSpace. *SAGE Open*, 9(2), 1-18. <https://doi.org/10.1177/2158244019840119>
- Tavares, D. S., Alves, F. B., & Vásquez, I. B. (2021). The Relationship between Intangible Cultural Heritage and Urban Resilience: A Systematic Literature Review. *Sustainability*, 13(22), 12921. <https://doi.org/10.3390/su132212921>
- Torrealba Alfonzo, G., & Navas Méndez, A. M. (2021). Bolivar's Sword: The Mapoyo and the Politics of Heritage-Making in Venezuela. *The Journal of Latin American and Caribbean Anthropology*, 26(3-4), 386-407. <https://doi.org/10.1111/jlca.12563>
- Turhan, M. (2010). *Kültür Değişmeleri (Sosyal Psikolojik Açıdan Bir Tetkik)*. (6. Baskı). İstanbul: Çamlıca Yayınları.
- Türker, A., & Çelik, İ. (2012). Somut olmayan kültürel miras unsurlarının turistik ürün olarak geliştirilmesine yönelik alternatif öneriler. *Yeni Fikir Dergisi*, 4(9), 86-98. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/yenifikirjournal/issue/61742/923104>
- Ulusoy, K. (2011). Türk toplum hayatında yaşatılan kahve ve kahvehane kültürü. *Milli Folklor Dergisi*, 12(89), 159-169.

- Van Eck, N., & Waltman, L. (2010). Software survey: VOSviewer, a computer program for bibliometric mapping. *Scientometrics*, 84(2), 523-538. <https://doi.org/10.1007/s11192-009-0146-3>
- Wang, C. Y. (2019). Building a network for preserving intangible cultural heritage through education: A study of Indonesian Batik. *International Journal of Art & Design Education*, 38(2), 398-415. <https://doi.org/10.1111/jade.12200>
- Wang, G. J. (2017). The fusion of foreign-related tourism English teaching and intangible cultural heritage based on network perspective. *Agro Food Industry Hi-Tech*, 28, 1778-1782.

EXTENDED ABSTRACT

Global Trend on Research of Intangible Cultural Heritage: A Bibliometric Analysis

Introduction

Intangible cultural heritage (ICH) constitutes an important part of the cultural identity of all societies on Earth. This concept encompasses a wide range of cultural elements, from the traditions of communities to the knowledge and experiences they possess. This cultural heritage includes many cultural elements such as folk dances, music, traditional crafts, various rituals, belief systems, and oral traditions, which strengthen social cohesion and ensure social continuity. The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), a sub-organization of the United Nations, defines this heritage as practices, representations, expressions, knowledge, skills, and the instruments, artifacts, and cultural spaces associated with them, which communities, groups, and in some cases, individuals recognize as part of their cultural heritage (Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage, 2003). Furthermore, in defining this, it operates in five different areas: oral traditions and expressions; performing arts; social practices, rituals, and festive events; knowledge and practices concerning nature and the universe; and traditional craftsmanship.

There have been numerous studies in the literature on ICH. These studies mainly focus on education (Barbara, 2022; Ferrer-Yulfo, 2022; Castro-Calvino, Rodriguez-Medina, & Lopez-Facal, 2021; Kong, 2020; Gürel & Çetin, 2020; Gürel & Çetin, 2019a; Gürel & Çetin, 2019b; Wang, 2019; Barghi et al., 2017; Kasapoğlu Akyol, 2015; Çengelci, 2012), folklore (Karabaşa, 2014; Oğuz, 2013; Ulusoy, 2011), anthropology (Torrealba Alfonso & Navas Méndez, 2021; Shahab, 2021; Juarez, 2013; Marschall, 2012; Savova, 2009), and tourism (Qiu, 2023; Pelit & Türkoğlu, 2019; Esfehani, 2019; Karakul, 2019; Esfehani & Albrecht, 2018; Sangchumnonng & Kozak, 2018; Wang, 2017; Türker & Çelik, 2012; Çetin, 2010), but they have also been conducted in many other fields. Understanding the trends in these studies is considered important to better comprehend ICH and to establish a perspective for future research. In the literature review conducted on this subject, it is seen that various search criteria and analysis tools have been used in different studies. Among them, the studies by Godinho (2022), Dang et al. (2021), Tavares et al. (2021), Baytok, Boyraz & Başar (2021), Chen, Xue & Dai (2020), Álvarez-García (2019), and Su, Li & Kang (2019) stand out. These studies were conducted at different times, using different criteria and the CiteSpace analysis program, which makes the current study different from these studies in terms of obtaining more up-to-date and comprehensive results. Thus, it is believed that this study will fill a gap in the field and guide future research. To this end, the following questions were addressed in this study:

- What are the citation and publication count of authors with the most works on ICH?
- What are the most frequently used keywords in the examined articles?
- What are the most frequently used words in the abstracts of the examined articles?
- What are the distributions of the examined articles by years, journals, and publishers in which they were published?
- What are the geographical distributions of the examined studies?

Method

This research utilized an exploratory quantitative bibliometric analysis method (Andrés, 2009). This method serves the purposes of processing and mapping scientific data with large volumes obtained from various databases, as well as creating a high research impact (Hallinger & Kovacevic, 2019; Donthu et al., 2021). Furthermore, it is a method used by researchers to explore the performance of articles and journals, various collaboration models, and emerging trends in research, as well as the intellectual structure of a specific subject area in the existing literature (Donthu et al., 2021, p. 285). The bibliometric methodology is considered significant in aiding many researchers in understanding the results of numerous research reports (Ellegaard, 2018). With this method, it is possible to visualize and present researchers with various information, such as the distribution of research in a specific subject area by years, the key concepts used in the research, the number of authors and their countries, the number of publications by an author on the same subject, and citations. In this study, the trends in studies conducted in the field of intangible cultural heritage were systematically evaluated using bibliometric methods and descriptive analyses.

Findings

The initial step in bibliometric studies is defining the scope and purpose of the study. These studies are expected to involve a retrospective examination of research conducted in a research field or topic (Donthu et al., 2021). In this study aiming to reveal global trends that have emerged in the field of intangible cultural heritage over a period of 20 years, a systematic literature review and bibliometric analysis were employed. Various criteria were used in selecting relevant studies for this research. Firstly, a search was conducted in the Web of Science (WoS) Core Collection database on February 9, 2023, using specific criteria. During the search, the search terms "intangible cultural heritage," "intangible heritage," and "ICH" were entered into the search bar of the WoS database, and the search was conducted with the following criteria: Language: English, Document Types: Article, Timespan: 2003-2022, Indexes: Social Sciences Citation Index (SSCI), Emerging Sources Citation Index (ESCI), and Arts & Humanities Citation Index (A&HCI), Open Access: All Open Access criteria. As a result of the search, a total of 645 English-language articles indexed in SSCI, A&HCI, and ESCI, published between 2003 and 2022 and containing the keywords "intangible cultural heritage" and "intangible heritage," were retrieved. VOSviewer software version 1.6.19.0 was used for analyzing the data obtained from the WoS database.

Discussion and Conclusion

The analyses of the data obtained in the study revealed a general increasing trend in the number of articles published from 2003 to 2022, particularly showing a significantly higher increase in 2019, 2020, and 2022 compared to previous years. The findings regarding the most published journals had both similarities and differences with previous studies. In the present study, the journal with the highest number of publications was "Sustainability," while in a study by Chen, Xue & Dai (2020), it was "Museum International." However, it can be stated that the most published journals generally consist of similar journals. When examining the countries with the highest number of publications, the findings support previous studies. In the current study, it was found that China, the United Kingdom, Spain, Italy, the United States, Australia, Greece,

and Turkey were the countries with the highest number of publications. Although the rankings and publication numbers of countries may differ, it can be said that the information presented by previous studies supports these findings (Chen, Xue & Dai, 2020; Álvarez-García, 2019; Su, Li & Kang, 2019). Additionally, in this study, unlike other studies, the continental distribution of the total number of publications was examined based on the number of publications by countries. As a result, it was observed that the highest number of publications was in Asia, while the lowest was in Africa.

Another finding of the study is that the frequently occurring keywords in the examined articles are "intangible cultural heritage," "cultural heritage," "intangible heritage," "heritage," "UNESCO," "sustainability," "tourism," "sustainable development," "authenticity," "cultural tourism," "cultural landscape," "culture," and "identity." Another finding is related to the keywords that are significantly interconnected in the abstracts, with a percentage of 60% or higher. These keywords are "heritage," "cultural heritage," "value," "intangible cultural heritage," "development," "article," "ICH," "person," and "intangible heritage." It can be said that a significant portion of these keywords overlaps with the keywords used in the articles.

EK-1 : Makaledeki Bazı İngilizce Kavramlar ve Türkçe Karşılıkları

article/makale, sözleşme maddesi
authenticity/özgünlük, otantiklik
centrality/merkezilik
conservation/koruma
cultural heritage/ kültürel miras
cultural landscape/kültürel peyzaj alanı
cultural tourism/kültürel turizm
culture/kültür
development/kalkınma
ethnic minority/etnik azınlık
heritage/miras
ICH/ intangible cultural heritage (kısaltma)
identity/kimlik
inheritors/varisler
intangible cultural heritage/somut olmayan kültürel miras
management/yönetim
memory/anı
paper/makale
person/kişi
politics/politika
preservation/koruma
productive protection/üretken koruma
protection/koruma
study/makale, çalışma
sustainability/sürdürülebilirlik
sustainable development/sürdürülebilir kalkınma
title/başlık
topic/konu
tourism/turizm
tradition/gelenek
value/değer